

Proč slavíme Vánoce

Máte rádi Vánoce, slavíte je každý rok a ani nevíte proč?

Proč se slaví Vánoce?

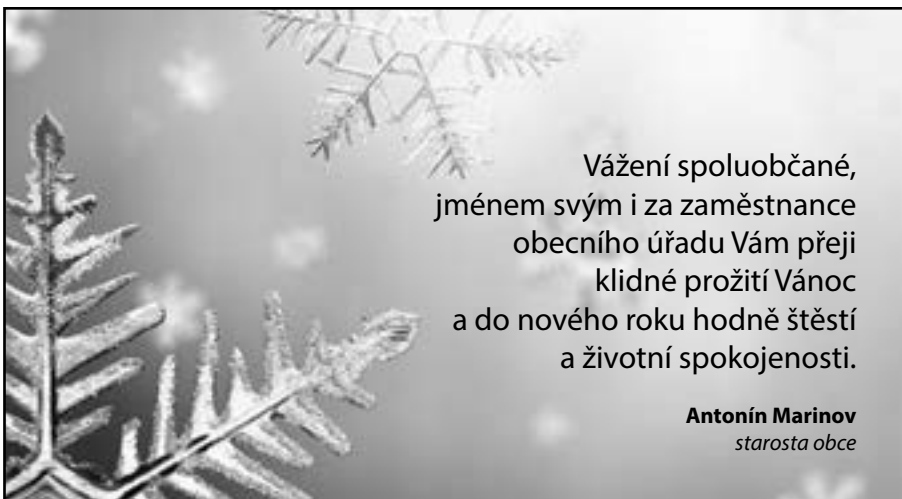
Nemusíte zrovna chodit do kostela, abyste věděli, že Vánoce jsou oslavou narození Ježíše Krista. Vánoci tedy vlastně slavíme jeho narozeniny. Nevíte, kolikáté narozeniny už má? Je to snadné. Od jeho narození počítáme letopočet. Je rok 2017? Má tedy 2 017. narozeniny.

Kdy se Vánoce slaví?

Vánoce začínají 25. 12. a končí 11. 1. na Křest Páně. Někdo se slaví jen do 2. 1. (Hromnice). Oslavě narození předchází čtyřtýdenní půst, který nazýváme advent. Poslední den adventu 24. prosinec je Štědrý den.

Jak se slaví?

S Vánocemi máme spojeno mnoho tradic. Vánoční stromeček, večeře, kapr, zvyky atd. Většinou se jí ryby, protože to bylo jídlo chudých. Ovšem tato tradice není tak hluboce zakořeněná (je doložena až v 17. století). Štědrovečerní večeře je symbolem hojnosti, a proto se často jedlo

Vážení spoluobčané,
jménem svým i za zaměstnance
obecního úřadu Vám přeji
klidné prožití Vánoc
a do nového roku hodně štěstí
a životní spokojenosti.

Antonín Marinov
starosta obce

v jednotlivých rodinách či krajích zrovna to, čeho byla hojnost. Nemusely to být zrovna ryby.

Co půlnoční mše?

Půlnoční mše je vyvrcholením Štědrého dne. Při této bohuslužbě se předčítá evangelijní oddíl

z Bible o narození Ježíše Krista a zpívají se koledy o jeho narození. U nás je neznámější „Narodil se Kristus Pán“.

poradte.cz

Každoroční rozsvěcování vánočního stromu pod obecním úřadem bývá přeci jen největší radostí pro děti.

Foto Toťáci

Z Králického Sněžníku zmizí ruiny chaty

Stovky tun suti a odpadu skrývá okolí bývalé Lichtenštejnovy chaty na Králickém Sněžníku.

Pozemek se zbořeníštěm získal stát prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny. Neoprávně agentura plánuje uklidit a místo zkulativovat.

Tisíce turistů míří každoročně na vrchol Králického Sněžníku a k prameni Moravy. U známé sochy Sluněte miji základy bývalé Lichtenštejnovy chaty. Pozůstatky stavby místu dobrou vizitku nedělají.

„Co se složení odpadu týče, najdeme zde snad všechny běžné stavební materiály: kámen, beton, cihly, dřevo, železo, sklo, kabelové rozvody, ale i značně nebezpečný eternit,“ vypočítal vedoucí Správy chráněné krajinné oblasti (CHKO) Jeseníky Petr Šaj.

Místo je v neutěšeném stavu desítky let. „Chatu funkční nepamatují. Když jsem byla na Sněžníku poprvé jako dítě, už byla po požáru lehce pobořená,“ řekla předsedkyně šumperského odboru Klubu českých turistů Zdeňka Daňková.

Netypická akce

Problém není zdaleka jen estetický. Pozůstatky stavby leží uprostřed výjimečné přírody.

„Lokalita se nachází v jednom z přírodovědně nejvzácnějších biotopů v České republice, takzvaném alpinském bezleši. Jednalo se o malou parcelu ve vrcholové části národní přírodní rezervace, která nebyla ve vlastnictví státu,“ objasnil Petr Šaj důvody, proč pozemek se zbořeníštěm loni koupila Agentura ochrany přírody a krajiny.

Ochranáři připravují vyčištění místa. Podle odhadů se zde nachází sedm set tun materiálu, který bude nutné odklidit.

Z nepřístupného terénu jej bude patrně muset přepravovat vrtulník. Zmizet by měl do roku či dvou, už za několik měsíců bude mít Správa CHKO na záměr hotový projekt.

„Především díky specifické vysokohorské, citlivé a špatně přístupné lokalitě půjde o netypickou akci,“ poznamenal Petr Šaj.

1912 otevřeno, 1971 zbořeno

Stavbu horské chaty na jihovýchodním svahu Králického Sněžníku inicioval v roce 1907 Moravskoslezský sudetský horský spolek. Pozemek poskytl kníže Lichtenštejn. Stavba byla otevřena v roce 1912.

V roce 1971 byla chata kvůli špatnému technickému stavu zbořena. Územní plán obnovy stavby neumožňuje.

Na místě by mělo vzniknout jednoduché turistické posezení s informací o historii místa a jeho biologické hodnotě.

Šumperský a jesenícký deník
11. 12. 2017

Večerní autobus

Od 2. 1. 2018 bude z Hanušovic od vlakového nádraží ve 20.10 hod., odjíždět večerní autobus do zastávky Malá Morava, pošta s příjezdem ve 20.33 hod., odkud se bude vracet zpět do Hanušovic. Jezdit bude jen pracovní dny.

Důvodem k této novince bylo, že poslední autobus, který odjížděl z Hanušovic v 18.06 hod., někdy nestihli cestující přijíždějící rychlíkem z Brna a autobus jim tak ujížděl. Pojedeme-li nyní do Hanušovic v 16.20 hod., když je teď naše pro-

dejna zavřená, můžeme si tam v klidu nakoupit a stihnout večerní autobus.

Tímto chci Koordinátorovi integrované dopravního systému Olomouckého kraje (KIDSOK), který zajišťuje veřejnou dopravu v Olomouckém kraji poděkovat za vyslyšení připomínky na zlepšení našeho dopravního spojení.

Petr Mahel

**Chcete se i vy stát tvůrci Devítky?
Neváhejte a napište nám na adresu:
devitkamm@seznam.cz**

Požár v rodinném domku po závadě na komínovém tělese

MALÁ MORAVA - Čtyři jednotky z řad profesionálních a dobrovolných hasičů vyjízděly v sobotu 2. 12. 2017 k ohlášenému požáru rodinného domku v obci Malá Morava. Operační středisko HZS Olomouckého kraje přijalo informaci o události v 7:19. Společně s jednotkami profesionálních hasičů Šumperk, dobrovolných Hanušovice a Malá Morava, k místu vyrazila v rámci mezikrajské pomoci také profesionální jednotka Králíky.

Došlo k zahoření ve stropní části menšího rodinného domku, a to s největší pravděpodobností po technické závadě na komínovém tělese. Následně se část stropu propadla do obytných místností.

Hasiči velmi rychle požár lokalizovali a poté pokračovali v postupném dohašování drobných ohnisek, rozebírání ohořelých podhledů a celkovém vynášení požárem poškozeného vybavení.

Požár nahlásil sám majitel, ten se včas dostal do bezpečí, vše se obešlo bez zranění. Prozatím není stanovena přesná výše škody po požáru, hasiči v závěru využili přetlakovou ventilaci, místnosti zasažené požárem celkově ochladili a odvětrali. Zhruba po dvou hodinách byl požár celkově likvidován a všechny jednotky se vrátily zpět na základny

Zdeněk Hošák
tiskový mluvčí
HZS Olomouckého kraje

Co se andělovi nelíbilo aneb Proč byl u jesliček oslík s volečkem

Zatímco Josef s Marií putovali do Betléma, jeden z andělů svolal všechna zvířata, aby mezi nimi vybral ta nejvhodnější, která budou v chlévě pomáhat Svaté rodině.

Jako první se samozřejmě hlásil lev: „Jen král je hoden sloužit Králi světa,“ zavrčel. „Já se postavím ke vchodu a každého, kdo by se chtěl k Ježíškovi jen přiblížit, roztrhám!“

„Jsi příliš hrubý,“ odmítl ho anděl. Andělovi se k nohám ihned začala lisat liška. Vychytrale ho s nevinným pohledem přesvědčovala: „Nejvhodnější jsem přece já. Každého rána pro Božího syna ukradnu nejlepší med a mléko. A Marie s Josefem se se mnou také budou mít dobře. Každý den jim přinesu mlaďoučkou slepici.“

„Ty jsi příliš nepoctivá,“ namítl anděl. Po těch slovech před andělem roztáhl svůj nádherný ocas páv. Zamával mu peřím duhových barev před očima a prohlásil: „Se mnou se

i obyčejná stáj změnil v královský palác, který by jim záviděl i Šalomoun!“

„Ty jsi zase moc pyšný,“ mýnil anděl. Zvířata předstupovala před anděla jedno po druhém a vychvalovala své největší přednosti. Marně. Andělovi se nezamlouvalo ani jedno z nich. Ale všiml si osla a vola. Pracovali na poli u vesničana, který bydlel poblíž betlémské stáje. Anděl na ně zavolal: „A co můžete nabídnout vy?“

„Nic,“ odpověděl osel a sklopil skromně dlouhé uši. „My jsme se nenaučili ničemu - jenom pokoře a trpělivosti. Všechno ostatní nám přinese jenom rány holí.“

Vůl však nesměle namítl, aniž by vzhlédl od země: „Ale čas od času bychom mohli odhánět mouchy dlouhým ocasem.“

Konečně se anděl spokojeně usmál: „Právě vás jsem potřeboval!“

Vánoční příběhy pro potěchu duše

Komunální volby 2018

V roce 2018 se konají komunální volby, kdy budeme volit zastupitelstvo obce. V minulém čísle Devítky před těmito volbami bychom rádi, jako bezplatnou veřejnou službu, dali na našich stránkách prostor volebním stranám, které se o křesla zastupitelů budou ucházet. Rozsah inzerce i termín uzávěrky včas zveřejníme. Svůj zájem můžete již dnes deklarovat na naší adrese devitkamm@seznam.cz

Poděkování

Dostáváte do rukou letošní poslední číslo Devítky. Rád bych proto využil příležitosti a poděkoval vám za vaši čtenářskou přízeň i příspěvky, popřál vám pěkné prožití vánočních svátků a úspěšný nový rok 2018.

Petr Mahel
šéfredaktor

Poděkování Moravanů

Místní organizace strany Moravané vám děkuje za přízeň v letošním roce. V roce 2018 vám přeje všechno nejlepší a ať se vám splní vaše přání.

MO Moravané, Malá Morava

Obrázek z listopadového zasedání zastupitelstva obce ve Vojtíškově. Úplný zápis z jednání přineseme spolu se zápisem z prosincového v příštím čísle Devítky. Foto Kamila Tóthová

Črty z moravských dějin

Mohelnický betlém je jeden z největších pohyblivých betlémů u nás. Stále se rozrůstá o nové a nové stavby a postavičky z lipového dřeva. Je možné ho od Štědrého dne až do Hromnic spatřit v boční kapli sv. Anny kostela sv. Tomáše Becketa v Mohelnici na Šumpersku.

Unikátní betlém se nachází na dřevěném pódiu o rozloze více než 40 metrů čtverečních. Zadní stranu betléma zdobí několik desítek mladých smrků, a tak si člověk už při vstupu představí lesnatou krajinu s mnoha pozoruhodnými stavbami. Nechybí mezi nimi stavby místního významu jako kostel sv. Tomáše Becketa v Mohelnici nebo městské muzeum, které v době vzniku sloužilo jako fara.

Jsou zde však i monumentální modely hradů Bouzova a Karlštejna. „Ten první představuje

symbol zdejšího kraje, ten druhý pak českou státnost,“ vysvětluje Pavel Nenkovský, který letos už po čtyřicáté v řadě rozmisťuje a upravuje desítky staveb a figurek na rozsáhlou plochu kaple.

Každá stavba má podle něj svou jasnou symboliku, kterou jí řezbář vdechl už při tvorbě. To se týká například i makety vodního mlýna v Křížlicích v Podkrkonoší. Do něj tehdy malý Josef Nedomlel, pozdější tvůrce betléma, chodil s otcem mlít obilí.

Josef Nedomlel byl řezbářský samouk

Osobnost Josefa Nedomlela je o to pozoruhodnější, že se jedná o řezbáře samouka, který vlastně neměl s Mohelnicí nic společného, tedy kromě betléma. Narodil se 9. listopadu 1909 ve Víchové nad Jizerou v Podkrkonoší. V kolářské

dílně svého bratrance v Železném Brodě se poprvé dostal k práci se dřevem a nakonec se také kolářem vyučil.

Po vojně ale odešel do Zlína, kde pracoval u firmy Baťa a kde se po sedmileté známosti roku 1944 oženil s Boženou Střechovou a v roce 1946 se odstěhoval do vysídlených moravských Sudet. Usadil se ve Starém Městě u Bruntálu v budově vodního díla s pilou, kde vychoval tři syny a dožil do své smrti v roce 1990.

A právě na Bruntálsku začal příběh, který přinesl do mohelnického kostela unikátní řezbářské dílo. V roce 1958 vyřezal Josef Nedomlel maketu křížlického vodního mlýna, vzal ho do bruntálského kostela a po mši ho postavil na oltář. Tehdejší bruntálský děkan František Martinek byl nadšený precizností řezbářovi práce a přesvědčil jej, aby začal pro bruntálský kostel postupně tvořit betlém.

Syn převzal otcovu tradici

V roce 1962 ale státní orgány kněze Františka Martinka prý za trest přeložily do Mohelnice. Ve zdejší kostele byly tehdy jen malé jesličky a pana faráře napadlo, že by nebylo špatné vytvořit nový betlém i pro mohelnický kostel. Od té doby rok co rok putovaly ze Starého Města u Bruntálu do Mohelnice nové přírůstky do kolekce zdejšího betléma.

Když mistr řezbář odešel na věčnost, zdálo se, že mohelnický betlém už zůstane tak, jak je. Ale ukázalo se, že jeden ze synů Josefa Nedomlela, František, má stejný talent, a tak převzal otcovo dílo. V roce 2003 vytvořil pro betlém již tatínkem slíbenou pohyblivou kapelu a od roku 2006 stejně jako otec rok co rok dodává pro betlém další, vesměs pohyblivé figury.

Díky tomu, že se kromě velikosti a precizního zpracování betlém navíc ještě z velké části pohybuje, je na něj úchvatný pohled. Vzhledem k tomu, že je umístěn v boční kapli chrámu, není nutné jej z liturgických důvodů odstrojovat hned po vánočních svátcích a betlém je tak v Mohelnici vystaven do Hromnic. Po dohodě je možné se na něj zajít podívat až do března.

Zdroj: rozhlas.cz

Mig – ho, hudební skupina na Štěpánské zábavě na Malé Moravě

(Malá vzpomínka)

Jednou dávno v minulém století, a to na Štěpána, byla ředitelstvím místního státního statku uspořádaná taneční zábava pro zaměstnance. Jednak se využilo toho, že místní statek splnil s odřenými ušima roční plán zemědělské výroby stanovený od Okresní zemědělské správy ze Šumperka a jednak toho, že se poprvé od zrušení místního JZD opět začaly zaměstnancům vyplácet tzv. „Doplatky“. Tyto byly nastaveny jinak, než dříve, a každý zaměstnanec si tak přišel na pěkné peníze. Nutno dodat, že doplatky se vyplácely zaměstnancům JZD, ale zaměstnancům státního statku ne.

Ti pracovali totiž za pevnou mzdu. Jednalo se tedy o jakési prémii, mzdový příplatek, anebo podle dnešního modernějšího pojetí to byl vlastně tzv. „třináctý plat“ a dostávali jej všichni, podle toho, jak kdo po celý rok pracoval. Je to nutno brát tehdejšíma očima prostého zaměstnance, kdy po dva roky nedostával před Vánocemi již nic. Splnění plánu bylo hlavně zásluhou dodávek lnu pro místní textilky v Hanušovicích, Králíkách a Potůčnicku. V ostatních ukazatelích to ještě nebyla žádná sláva, ale již se začalo blyškat na lepší časy.

Zábava byla organizována v jídelně na hospodářství v Malé Moravě. Bylo to praktické, protože tam byla jedna velká místnost, šatna a velká kuchyně k tomu. Ředitel se chtěl ukázat a sháněl nějakou velkou hudební skupinu. To v té době bylo ale složitě. Každý hospodský již měl nějakou kapelu nasmlouvanou a této konkurenci nechtěl nikdo, jak se říká lidově, uhnout z cesty. Navíc, když se vždycky na Štěpána každý hospodský rádně napakoval.

Zábavy s hudební produkcí se tehdy organizovaly doslova všude, i v obcích kolem Malé Moravy. Zvláště v hospodách u závor, na Vojtíškově, v Podlesí. Dále pak na chatách jako Severomoravské a Na zámečku ve Vlaském.

Na zábavu do Malé Moravy byli hlavně pozváni místní zaměstnanci, pak lidé z ředitelství z Vysokého Potoka a tzv. „Místní honorace“ - učitel ze školy, místní hajní i s polesným, přednosta železniční stanice z Podlesí, vedoucí z pily, vedoucí ze státního rybářství, oba z Vysokého Potoka. Pochopitelně všichni s manželkami.

Obsluhu zajistili místní kuchař a kuchařky, které připravily správné pohoštění ve stylu vesnické zabíjačky. Vepřové bylo z místního chovu. Alkohol, víno, limonády a drobné oplatky, kávu, pečivo a bombóny dodala obchodnice z místního konzumu, která byla pozvána pro jistotu také. Pivo se dovezlo v bečkách přímo z pivovaru z Hanušovic, a to dva dny dopředu. Pípa a sklo se dodalo z hotelu v Králíkách. Porcelán a příbory byly místní.

Nyní ale, jak zajistit hudbu? Široko daleko žádná nebyla k máni. Hrát gramofonem, tak to by byla spíše urážka pro osazenstvo. Všichni přeci byli natěšeni na živou hudbu.

Přání

Spolek Království Králického Sněžníku vám přeje požehnané vánoční svátky a úspěšný nový rok 2018.

Petr Mahel

V této otázce si ředitel statku nevěděl rady a ani ostatní pracovníci statku. Chtěl se ukázat, jak se umí o lidi postarat, a nyní toto. Nedalo se nic dělat, musel vytelefonovat všechny možné známé a nakonec i zavolal do Šumperka na okresní zemědělskou správu, jestli by mu nějak s tou hudbou nepomohli. Ale ani zde z toho nebyli moudří. Ono to bylo všude stejné, všude chtěli mít na tento den opravdovou živou hudbu. A hudebníci byli již všude dlouho dopředu zadáni.

Ale přeci si jeden úředník vzpomněl na jednu kapelu. Hrávala každou sobotu a neděli ve Víkovicích v restauraci u Jersáka. Měla hrát zase až na Silvestra a prý má nyní volno. Tedy spíše, že muzikanti této skupiny jsou momentálně v práci. Což byla pravda.

Ředitel statku tuto chabou informaci bral raději, než žádnou. Hned si nechal zjistit, kdo je kapelník a kul železo, dokud je žhavé. Popadl služební auto (tehdy Škoda Popular) a ujížděl do Šumperka řešit hudbu osobně. Naštěstí pan kapelník byl ve škole učitelem, takže jej sehnal hned. Nastala fáze jak jej přesvědčit, že musí s kapelou až na Malou Moravu, i když, jak zjistil, již měla i jiné nabídky z okolí Šumperka, nebo i přímo ve městě. Ředitel ale dokázal, že se vyzná v tlačenici. Rovnou kapelníkovi nabídl dvakrát větší honorář za hru, než bylo obvyklé. Navíc ještě výslužku ze zabíjačky domů pro každého jeho muzikanta. Pro pana kapelníka pochopitelně všeho dvakrát více. A hned také strčil kapelníkovi nějakou zálohu, aby si to ještě náhodou nerozmyslel.

Také kapelníkovi slíbil, že doprava na Malou Moravu a zpět bude zdarma, péči statku. Nyní bylo na pana kapelníkovi, aby přesvědčil své kamarády muzikanty. Což nebyl problém, protože jednak každý dostal finanční zálohu a navíc jim řekl i podmínky, proč se vlastně jede hrát tam a ne jinde. A že stejně budou na Štěpána někde hrát, jim bylo všem také jasné.

Jak domluveno, tak i uděláno.

Muzikanti na smlouveném místě v Šumperku,

u lázni na Lidické ulici, kde to všichni měli nejbliže z domova, byli naloženi do malého autobusu značky Praga, nasmlouvaného od ČSAD. Vydali se na cestu na Malou Moravu.

Zima byla jako hrom. Mrzlo, až praštělo, a všude bylo hodně sněhu. V autobuse bylo docela teploučko. Naštěstí venku nefoukal vítr. Cesta byla všude prohrnutá a posypaná škvárou, jak to v těch dobách bylo zvykem. Dokonce i cestou přes Lužnou se dalo v poklidu projet. Pak již jen Koprivná a Hanušovice. Dále to všichni znáte - podél Moravy až na Malou Moravu. Řeka byla zamrzlá a zavátá sněhem až k silnici.

Bylo ke čtvrté hodině odpolední, proto byla již tma. Měsíček a hvězdičky svítily. Byla skutečně krásná zima, taková jakou známe z Ladových obrázků. Autobus ještě zastavil ve Vlaském u STS a pak ještě na Malé Moravě u závor. Všude přibíral nějaké pozvané oslavence na statkovou zábavu.

V jídelně bylo již vše připraveno. Stoly byly krásně prostřené bílými ubrusy. Všude na nich byly rozestaveny vázičky s umělohmotnými květinami, popelníky, talířky s cukrovým a slaným pečivem, rozestaveny sklenice na limonády a na víno. Pivo se roznášelo v půllitrech. Sklenice vína a limonád se rozvážely servírovacím vozíkem. Přitom se číšník a pomocné číšnice ptali každého hosta, co si dá k jídlu. Byla možnost výběru z několika zabíjačkových jídel. Byl ale k máni i guláš z divočiny, čímž zase přispěli do slavnosti na jídlo místní myslivci.

Několik místních mužů pomohlo muzikantům dopravit z autobusu do jídelny k místu, které bylo určené pro hudbu, jejich nástroje a hlavně pulty na noty. Židličky pro muzikanty již byly místní. Každý pult měl podpěru z tvrdého kartonu, kde bylo velikým písmem našikmo namalováno ozdobným písmem „Mig – ho“. Tomuto nápisu se podívovali všichni, co ho uviděli. Nikdo ještě o takovéto zvláštní hudební skupině neslyšel. Tím se ale již nikdo netrápil.

(Dokončení na straně 6)

Svatý Mikuláš s doprovodem se na své pouti nezapomněl zastavit ve Vojtíškově. Foto Kamila Töthová

(Dokončení ze strany 5)

Hudba začala hrát a začalo být v sále mile a veselo. Tanečníci protáhli v kole své tanečnice. Číšník a číšnice rychle obsluhovali hosty u stolu. Lidé se veselili a společně zpívali oblíbené písně, které kapela pro všechny hrála. Ceny byly nastaveny hodně mírně, takže všem bylo velice dobře. Zvláště když ukápla i nějaká ta stopička kořalky a vína. Jídla bylo také dost, takže nikdo si nestěžoval, že by na někoho jakoby nezbylo. Spíše se všichni olizovali až za ušima, jak by řekl klasik.

Nyní si řekněme něco o hudební skupině „Mig – ho“.

Kapelníkem byl bývalý řídící učitel ze Školy z Rovenska pan Potěšil, který se přestěhoval do Šumperka a učil na 3. ZŠ (hlucháku). Zde si kolem sebe sehnal sousedy z okolí, kde bydlel, co na něco hráli. Sice každý pracoval někde jinde, ale v hudbě si rozuměli a hlavně je hudba bavila. Jak to domluvil, tak obyčejně hrávali. On sám byl zavalitý, ale vysoký a dalo by se říci monumentální člověk, který si vždy dovedl od ostatních, hlavně žáků ve škole, udělat respekt. Hrával na housle a k tomu ještě občas i troubil na křídlovku.

Ostatní obsazovali další nástroje v kapele. Bylo ale pravidlem, že každý hrál nejméně na dva ná-

stroje, takže se dokonale dovedli ve hře také zastupovat, a tak vlastně nedělali žádné přestávky ve hře. Tím byli velmi oblíbeni všude, kde hráli.

Obvyklé složení nástrojů bylo housle křídlovka, nebo i dvě, velká harmonika (akordeon), kontrabas, bicí, klarinet a někdy i, podle potřeby, zpěv. Oblíbené písně zpívali všichni, a proto se k nim přidávali i hosté ze zábavy. Tedy skoro vždycky to tak bylo.

Při přehrávce pro povolení k hudební produkci jim bylo nařizováno, že si musí dát umělecké jméno. Žádného z nich nic nenapadlo kloudné, a když napadlo, tak již taková hudební skupina v Šumperku byla a nebylo povoleno mít stejná jména.

Jak tak přemýšleli, tak jednoho muzikanta napadlo, že se občas lidé na zábavě poperou a tedy přišel na název „Mig – ho“. Tento název byl odbornou komisí pro povolování hudebních produkcí (lidové zábavy) schválen. A mohlo se hrát. Ale tyto detaily vlastně nikoho nezajímaly.

Hudba hrála, lidé tancovali, nebo se jinak bavili a všichni byli rádi, jak tento rok na Malé Moravě a hlavně u statku dopadl.

Po půlnoci se vyhlásila tombola, kde byly směs ceny ze zabíjačky, případně zase něco od

hostů, jako pstruzi z rybárny z Vysokého Potoka, krabice cukroví od kuchařek, několik zajíců a bažantů od myslivců. Navíc ještě kousek divočiny (asi z uloveného jelena).

Hudba hrála stále dále. Na jídlo a odpočinek se muzikanti vystřídali, takže bylo pořád veselo. Nakonec došlo i na pravou vesnickou rvačku. Jako obyčejně šlo o děvče a žárlivost dvou místních chasníků.

Ale zábava pomalu končila. Autobus nejdříve rozvezl místní lidi z větší dálky, aby nemuseli jít daleko nocí pěšky, pak se vrátil, naložil muziku a uháněl s ní zpět do Šumperka. Bylo to již ale nad ránem. Opět krásná noc. Každý muzikant dostal nejen dobře zapláceno, ale k tomu ještě výslužku ze zabíjačky, trochu cukroví a láhev vína navrch.

Všichni byli spokojeni. Oslavenci na Malé Moravě také. Nejvíce ředitel statku. V duchu si říkal, že jistě mu to místní lidé v dobrém nezapomenou a u vrchnosti dostane plus do kádrového posudku, jak se umí postarat o své zaměstnance.

Napsal a vzpomínal
Ludvík Vrána

A vědí to vůbec lidé?

Kdysi dávno svolala zvířata sněm. Liška se zeptala veverka: „Co pro tebe znamená Vánoce?“

Veverka odpověděla: „Pro mne Vánoce znamenají krásný stromeček ozdobený spoustou svíček a cukrovím, které mám tak ráda.“

Liška se připojila se svou představou: „Pro mne samozřejmě nesmí chybět voňavá pečená husička. Bez pečinky by to opravdové Vánoce nebyly.“

„Do řeči se jim vložil medvěd: „Vánočka! O Vánocích musím mít obrovskou sladkou vánočku!“

Slyšet se dala také straka: „Podle mne jsou o Vánocích nejdůležitější krásné a zářící šperky. O Vánocích se má všechno jen třpytit.“

Pozadu nechtěl zůstat ani vůl: „Vánoce dělá Vánocemi teprve šampaňské. Já bych ho vypil klidně dvě lahve!“

A osel, který to už nevydržel, se rychle zmocnil slova: „Vole, zbláznil ses? Vždyť na Vánocích je nejdůležitější Ježíšek. Copak jsi na to zapomněl?“

Vůl se zastyděl, sklopil velkou hlavu a zabučel: „A vědí to vůbec lidé?“

Vánoční příběhy pro potěchu duše

Je vidět, že se tradice udržují i na Malé Moravě, a tak i naše děti překvapil večer 5. prosince Mikuláš se svou družinou. Po občůzce si pak na chvíli odpočinuly hned dvě družiny v naší hospodě.
Foto Čestmír Jaroš

Příjezdy a odjezdy vlaků PODLESÍ

Platí od 10.12.2017 do 08.12.2018

Příjezd	Odjezd	Vlak		Z	směr	do	Poznámky
		Druh	Číslo				
7.47	7.47	Os	20524	Králíky(7.20)		Hanušovice(7.58)	x; jede v ☉ a †, nejede 25.XII., 1.I., ☉, ☿
8.20	8.20	Os	20521	Hanušovice(8.09)		Králíky(8.51)	x; jede v ☉ a †, nejede 25.XII., 1.I., ☉, ☿
9.33	9.33	Os	20526	Králíky(9.02)		Hanušovice(9.44)	x; jede v ☉ a †, ☉, ☿
10.20	10.20	Os	20522	Hanušovice(10.09)		Dolní Lipka(10.40)	x; jede v ☉ a †, ☉, ☿
15.44	15.44	Os	20529	Dolní Lipka(15.25)		Hanušovice(15.55)	x; jede v ☉ a †, ☉, ☿
16.15	16.15	Os	20528	Hanušovice(16.04)		Lichkov(16.43)	x; jede v ☉ a †, ☉, ☿
17.47	17.47	Sp	1649	Ústí nad Orlicí(16.41)		Hanušovice(17.58)	x; Ústí nad Orlicí-Letohrad jede v ☉ a †; Letohrad-Hanušovice jede v ☉ a †, nejede 24., 31.XII., ☿; Dolní Lipka – Hanušovice v ☉ a †, nejede 25.XII., 30.III. – 1.IV., 5., 6.VII., 28.IX.; ☉; Dolní Lipka – Hanušovice v ☉ a †, nejede 25.XII., 30.III. – 1.IV., 5., 6.VII., 28.IX.; ☿; Ústí nad Orlicí – Dolní Lipka; ☉; Ústí nad Orlicí – Dolní Lipka
18.12	18.12	Sp	1648	Hanušovice(18.02)		Ústí nad Orlicí(19.19)	x; jede v ☉ a †, nejede 24., 31.XII., ☿; Hanušovice – Letohrad v ☉ a †, nejede 25.XII., 30.III. – 1.IV., 5., 6.VII., 28.IX.; ☉; Hanušovice – Letohrad v ☉ a †, nejede 25.XII., 30.III. – 1.IV., 5., 6.VII., 28.IX.

VYSVĚTLIVKY / ERKLÄRUNGEN / EXPLANATION

Druh vlaku

Os Osobní vlak / Regionalzug / Local train

Dopravce vlaku je uveden ve sloupci „Poznámky“; pokud není uveden, je dopravcem vlaku společnost České dráhy, a.s. / Das Eisenbahnverkehrsunternehmen (EVU) steht in der Spalte „Poznámky“; wenn nichts angeführt ist, geht es um EVU České dráhy, a.s. / The Railway Undertaking (RU) is listed in the „Poznámky“ column; if not stated, the RU is České dráhy, a.s.

Omezení jízdy

☒ pracovní dny / Arbeitstage (gewöhnlich Montag bis Freitag) / working days (usually from Monday to Friday)

† neděle a státem uznané svátky / Sonntage und Feiertage / Sundays and holidays confirmed by the state

☉☿ dny v týdnu (pondělí–neděle) / Wochentage (Montag–Sonntag) / days of week (Monday–Sunday)

Další informace o vlaku

☉ přeprava spoluzavazadel (do vyčerpání kapacity) / Fahrradbeförderung (unter Aufsicht des Reisenden, bis zur Kapazitätsauslastung) / carriage of registered luggage (until full capacity)

☿ vůz vhodný pro přepravu cestujících na vozíku / Wagen mit Rollstuhlfahrerabteil / a coach suitable for carriage of people on wheelchairs

x vlak zastavuje jen na znamení nebo požádání / Zug hält nur auf Zeichen oder Verlangen / request stop only

700180 Králíky-Hanušovice

Přepřevu zajišťuje: Josef Pinkas, Hedečská 109, 561 69 Králíky, tel. 602 142 183, www.autobusy.autodoprava.com, josef.pinkas@centrum.cz

	51	56	61	63	67	69	74	74
...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	5:17	9:23	11:15	13:23	15:23	17:20	19:30	21:30
...	5:22	9:28	11:23	13:30	15:28	17:28	19:38	21:38
...	5:30	9:36	11:31	13:36	15:36	17:36	19:46	21:46
...	5:33	9:38	11:34	13:39	15:39	17:39	19:49	21:49
...	5:36	9:42	11:37	13:42	15:42	17:41	19:51	21:51
...	5:38	9:44	11:38	13:44	15:44	17:43	19:53	21:53
...	5:40	9:46	11:41	13:46	15:46	17:46	19:56	21:56
...	5:42	9:48	11:43	13:48	15:48	17:48	19:58	21:58
...	5:44	9:50	11:45	13:50	15:50	17:48	19:58	21:58
...	5:47	9:53	11:48	13:53	15:53	17:51	19:58	21:58

X jede v pracovních dnech

X 23 nejede od 23.12.17 do 31.12.17

Na lince platí tarif a smluvní přepravní podmínky vyhlášené dopravcem, které jsou shodné s tarifem a přepravními podmínkami IREDO. Informace jsou zveřejněny ve vozidlech na lince.

930228 Hanušovice - Malá Morava

Přepřevu zajišťuje: ARRIVA MORAVA a.s., Vítkovická 3133/5, Ostrava - Moravská Ostrava, prov. Šumperk, Jesenícká 785/19, tel. 597 827 330, info 844 555 888

	1	3	5	TPZ	km	Td	2	4	6	8
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	X 4:55	X 6:10	X 20:10	7:7	0	1	X 5:40	X 7:32	X 16:43	X 20:54
...	4:56	6:13	20:16	7:7	0	0	5:38	7:30	16:41	20:50
...	4:58	6:17	20:22	7,9	3	3	5:34	7:28	16:36	20:50
...	5:03	6:20	20:26	7,9	3	3	5:31	7:22	16:32	20:46
...	5:06	6:22	20:28	8,1	5	5	5:28	7:20	16:29	20:42
...	...	...	...	...	...	...	5:24	7:18	16:27	20:42
...	...	...	...	...	...	...	5:21	7:15	16:24	20:38
...	5:07	6:25	20:30	8,1	5	5	5:18	7:08	16:21	20:34
...	...	...	...	...	...	...	5:16	7:06	16:19	20:30
...	...	...	...	...	...	...	5:13	7:03	16:16	20:26
...	5:08	6:26	20:32	8,1	5	5	5:11	7:00	16:14	20:22
...	5:10	6:28	20:33	8,1	5	5	5:10	6:57	16:11	20:18
...	...	...	...	...	...	...	...	6:53	16:17	20:36
...	...	...	...	...	...	...	...	6:50	16:15	20:32

X jede v pracovních dnech

Na lince platí tarif integrovaného dopravního systému (IDSOK), vyhlášený dopravcem. Informace o tarifu a smluvních přepravních podmínkách jsou zveřejněny ve vozidlech na lince. Informace o aktuálním provozu linek, tarifu a jízdenkách IDSOK Vám poskytne informační linka, tel. 588 88 77 88.

X zastávka je jen na znamení nebo požádání

X spoj jede po jiné trase

X spoj příslušnou zastávkou projíždí

930227 Hanušovice - Malá Morava

Přepřevu zajišťuje: ARRIVA MORAVA a.s., Vítkovická 3133/5, Ostrava - Moravská Ostrava, prov. Šumperk, Jesenícká 785/19, tel. 597 827 330, info 844 555 888

	1	3	5	7	9	11	13	TPZ	km	Td	2	4	6	8
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	X 5:07	X 6:03	X 10:47	X 10:47	X 10:47	X 10:47	X 10:47	7:7	0	1	X 7:37	X 14:14	X 16:48	X 20:54
...	5:18	6:03	10:51	10:51	10:51	10:51	10:51	7,9	3	3	7:34	14:20	16:45	20:54
...	5:21	6:06	10:54	10:54	10:54	10:54	10:54	7,9	3	3	7:30	14:16	16:41	20:50
...	5:26	6:08	10:56	10:56	10:56	10:56	10:56	7,9	3	3	7:28	14:14	16:39	20:46
...	5:31	6:10	10:58	10:58	10:58	10:58	10:58	7,9	3	3	7:25	14:12	16:36	20:42
...	5:36	6:12	11:04	11:04	11:04	11:04	11:04	7,9	3	3	7:20	14:10	16:32	20:38
...	5:39	6:15	11:06	11:06	11:06	11:06	11:06	7,9	3	3	7:18	14:08	16:29	20:34
...	5:41	6:18	11:08	11:08	11:08	11:08	11:08	7,9	3	3	7:15	14:06	16:27	20:30
...	5:43	6:21	11:10	11:10	11:10	11:10	11:10	7,9	3	3	7:13	14:04	16:24	20:26
...	5:46	6:24	11:12	11:12	11:12	11:12	11:12	7,9	3	3	7:11	14:02	16:22	20:22
...	5:49	6:27	11:14	11:14	11:14	11:14	11:14	7,9	3	3	7:09	14:00	16:20	20:18
...	5:52	6:30	11:16	11:16	11:16	11:16	11:16	7,9	3	3	7:07	13:58	16:18	20:14
...	5:53	6:33	11:18	11:18	11:18	11:18	11:18	7,9	3	3	7:05	13:56	16:16	20:10
...	5:56	6:36	11:20	11:20	11:20	11:20	11:20	7,9	3	3	7:03	13:54	16:14	20:06
...	5:59	6:39	11:22	11:22	11:22	11:22	11:22	7,9	3	3	7:01	13:52	16:12	20:02
...	6:01	6:42	11:24	11:24	11:24	11:24	11:24	7,9	3	3	6:59	13:50	16:10	19:58
...	6:04	6:45	11:26	11:26	11:26	11:26	11:26	7,9	3	3	6:57	13:48	16:08	19:54
...	6:07	6:48	11:28	11:28	11:28	11:28	11:28	7,9	3	3	6:55	13:46	16:06	19:50
...	6:10	6:51	11:30	11:30	11:30	11:30	11:30	7,9	3	3	6:53	13:44	16:04	19:46
...	6:13	6:54	11:32	11:32	11:32	11:32	11:32	7,9	3	3	6:51	13:42	16:02	19:42
...	6:16	6:57	11:34	11:34	11:34	11:34	11:34	7,9	3	3	6:49	13:40	16:00	19:38
...	6:19	7:00	11:36	11:36	11:36	11:36	11:36	7,9	3	3	6:47	13:38	15:58	19:34
...	6:22	7:03	11:38	11:38	11:38	11:38	11:38	7,9	3	3	6:45	13:36	15:56	19:30
...	6:25	7:06	11:40	11:40	11:40	11:40	11:40	7,9	3	3	6:43	13:34	15:54	19:26
...	6:28	7:09	11:42	11:42	11:42	11:42	11:42	7,9	3	3	6:41	13:32	15:52	19:22
...	6:31	7:12	11:44	11:44	11:44	11:44	11:44	7,9	3	3	6:39	13:30	15:50	19:18
...	6:34	7:15	11:46	11:46	11:46	11:46	11:46	7,9	3	3	6:37	13:28	15:48	19:14
...	6:37	7:18	11:48	11:48	11:48	11:48	11:48	7,9	3	3	6:35	13:26	15:46	19:10
...	6:40	7:21	11:50	11:50	11:50	11:50	11:50	7,9	3	3	6:33	13:24	15:44	19:06
...	6:43	7:24	11:52	11:52	11:52	11:52	11:52	7,9	3	3	6:31	13:22	15:42	19:02
...	6:46	7:27	11:54	11:54	11:54	11:54	11:54	7,9	3	3	6:29	13:20	15:40	18:58
...	6:49	7:30	11:56	11:56	11:56	11:56	11:56	7,9	3	3	6:27	13:18	15:38	18:54
...	6:52	7:33	11:58	11:58	11:58	11:58	11:58	7,9	3	3	6:25	13:16	15:36	18:50
...	6:55	7:36	12:00	12:00	12:00	12:00	12:00	7,9	3	3	6:23	13:14	15:34	18:46
...	6:58	7:39	12:02	12:02	12:02	12:02	12:02	7,9	3	3	6:21	13:12	15:32	18:42
...	7:01	7:42	12:04	12:04	12:04	12:04	12:04	7,9	3	3	6:19	13:10	15:30	18:38
...	7:04	7:45	12:06	12:06	12:06	12:06	12:06	7,9	3	3	6:17	13:08	15:28	18:34
...	7:07	7:48	12:08	12:08	12:08	12:08	12:08	7,9	3	3	6:15	13:06	15:26	18:30
...	7:10	7:51	12:10	12:10	12:10	12:10	12:10	7,9	3	3	6:13	13:04	15:24	18:26
...	7:13	7:54	12:12	12:12	12:12	12:12	12:12	7,9	3	3	6:11	13:02	15:22	18:22
...	7:16	7:57	12:14	12:14	12:14	12:14	12:14	7,9	3	3	6:09	13:00	15:20	18:18
...	7:19	8:00	12:16	12:16	12:16	12:16	12:16	7,9	3	3	6:07	12:58	15:18	18:14
...	7:22	8:03	12:18	12:18	12:18	12:18	12:18	7,9	3	3	6:05	12:56	15:16	18:10
...	7:25	8:06	12:20	12:20	12:20	12:20	12:20	7,9	3	3	6:03	12:54	15:14	18:06
...	7:28	8:09	12:22	12:22	12:22	12:22	12:22	7,9	3	3	6:01	12:52	15:12	18:02
...	7:31	8:12	12:24	12:24	12:24	12:24	12:24	7,9	3	3	5:59	12:50	15:10	17:58
...	7:34	8:15	12:26	12:26	12:26	12:26	12:26	7,9	3	3	5:57	12:48	15:08	17:54
...	7:37	8:18	12:28	12:28	12:28	12:28	12:28	7,9	3	3	5:55	12:46	15:06	17:50
...	7:40	8:21	12:30	12:30	12:30	12:30	12:30	7,9	3	3	5:53	12:44	15:04	17:46
...	7:43	8:24	12:32	12:32	12:32	12:32	12:32	7,9	3	3	5:51	12:42	15:02	17:42
...	7:46	8:27	12:34	12:34	12:34	12:34	12:34	7,9	3	3	5:49	12:40	15:00	17:38
...	7:49	8:30	12:36	12:36	12:36	12:36	12:36	7,9	3	3	5:47	12:38	14:58	17:34
...	7:52	8:33	12:38	12:38	12:38	12:38	12:38	7,9	3	3	5:45	12:36	14:56	17:30

OLŠOVÁČEK

PŘÍLOHA PRO DĚTI

Milé děti,

tak zase tu máme ty nejkrásnější dny v roce - Vánoce. A jestlipak víte, že kdysi se v těchto dnech slavival zimní slunovrat, a proto se na tyto zvyky navázalo? O tom si ale něco přečtete dnes sami v našem Olšováčku. Ještě vám všem přejeeme příjemné prožití vánočních svátků a nezapomeňte svým rodičům něco vyrobit pod stromček.

Zimní slunovrat a staří Slované

Letos nastane 22. prosince 2007 v 06 hodin a 8 minut. Pro mnoho z nás je skutečným symbolem „návratu“ Slunce – dny se konečně zase začínou kousek po kousičku prodlužovat a nadvláda dlouhé zimní tmy tak bude postupně slábnout...

Slavnosti zrození

Zimní slunovrat je určitě důvodem k radosti a oslavám. Možná si pomyslíte – v dnešní době ale máme v období slunovratu „na práci“ něco úplně jiného – slavíme přece Vánoce! Svátek, který se Sluncem nemá nic společného...

Není to tak úplně pravda. Vánoce – druhý nejvýznamnější křesťanský svátek – jsou oslavou zrození – v té době (25. prosince) se údajně narodil Ježíš Kristus. Alespoň to tak vypočítali křesťanští teologové, žijící ve 3. století. První písemná zmínka o oslavách narození Páně pochází z roku 336 („Depositio Martyrum“) a 354 (Filikalův kalendář). Všeobecně se ale Vánoce v křesťanské církvi slaví až od 7. století. A co se slavilo předtím, v dobách, kdy ještě křesťanská církev neměla takovou moc? Zrození Slunce. A to nejen „u nás“, ale i jinde ve světě – u amerických indiánů, v Asii atd. Staří Řekové slavili zrození boha Slunce Héliá, Římané měli Saturnálie – svátek původně zasvěcený etruskému otci bohů, Saturnovi. V roce 274 římský císař Aurelián stanovil jako datum oslav zimního slunovratu

25. prosinec - den natalis solis invicti – den Zrození nepřemožitelného Slunce.

Také Slované měli ve svém panteonu sluneční bohy – Svaroga, „boha nebeského světla, přemožitele tmy a chaosu“, Dažboga, „boha Slunce“ a Svarožice – „boha ohně“. A také v jejich „kalendáři oslav“ měly slunovraty významné místo. Bohužel, neexistuje dnes mnoho pramenů, ze kterých by bylo možné průběh těchto oslav spolehlivě zrekonstruovat. Zdrojem informací jsou až středověké církevní zákazy a etnografický materiál nasbíraný od 19. století. Možná vás ale překvapí, že určité typické prvky, které si s oslavami Vánoc i v dnešní době spojujeme, pocházejí právě z těchto pradávých, předkřesťanských obřadů a rituálů...

Hody? Koleda? Kračun?

Jak vlastně naši staří slovanští prapředci tento svátek nazývali? Leccos se dá odhadnout z toho, jak jsou „Vánoce“ dodnes nazývány v ostatních slovanských jazycích. (S češtinou ani slovenštinou si nepomůžeme – přejali jsme název z německého Weihnachts – svatá noc.) Najdeme například hornolužickosrbské „hody“, dolnolužickosrbské „gódy“, či kašubské „godě“. To nám ale moc nepomůže, protože praslovanské „god“ znamenalo svátek obecně.

O něco vyšší vypovídací hodnotu má slovanské označení „božič“ nebo chorvatské a srbské „božić“, které označuje narození „mladého boha“. Běloruské „koljady“ a bulharská „koleda“ jsou také předkřesťanského původu (z latinského Kalendae – označujícího první den v každém měsíci) – zmínky o koledě u Slovanů jsou už v Euchologiu synajském z 9. století. Slovo „koleda“ nejspíš v určité době na celém slovanském území vytlačilo původní název slavností zimního slunovratu.

To pravděpodobně nejstarší označení se ale zachovalo v jazycích neslovanských. Maďari totiž dodnes slaví „karácsony“ a Rumuni „crăciun“. Zdá se, že tento název přejali z praslovanského „kračun“ – mimochodem tento název Vánoc se uchoval na Slovensku v okolí Detvy. Slovo kračun se dochovalo i v jiných jazycích – ale jeho původní význam se zúžil pouze na určité atributy s oslavami související – na Podkarpatské Rusi tak říkájí obřadnímu chlebu, pečenému na Štědrý den, Bělorusové démonovi smrti, Bulhaři a Makedonci tak nazývají poleno, kladené na Štědrý večer na oheň. Co přesně toto slovo znamená, není jisté. Výklad, že se jednalo o nejkratší den v roce, jazykovědci nepřijímají.

Nebezpečná noc

Ze zmiňovaných církevních zakazů je možné průběh oslav rekonstruovat alespoň částečně. Zcela jistě souvisely s uctíváním nejvyššího a nejstaršího slovanského boha – Svaroga. Ten měl syna Dažboga, boha Slunce. Dažbog se o zimním slunovratu jako dítě rodí, během jara dospívá, o letním slunovratu nabude vrcholné síly a začíná postupně stárnout, až o zimním slunovratu umírá. Co se ale děje mezi jeho úmrtím a narozením, v době, kdy je pozemský svět bez jeho ochrany? Tehdy na světě nastává chaos, mizí hranice mezi světem a podsvětím a mohou se k nám dostat nebezpečné bytosti, běsi a čerti. V noci chodí po světě upíři, vlkodlaci a víly. Kromě toho můžete potkat i duše svých zemřelých předků.

Jak tomuto chaosu zabránit? Slované k tomu měli spolehlivý prostředek...

Oheň

Také si neumíte představit Vánoce bez zapálených svíček? Jejich mihotavé plápolající světlo dnes sotva nahradí elektrické žárovky, i kdybyste jimi měli omotaný celý dům od střešky až po základy. Element ohně byl nejdůležitějším prvkem, který oslavy zimního slunovratu provázel. Měl nejen funkci symbolickou, ale zejména ochrannou. Zapaloval se při západu Slunce (do sebe vstřebal poslední zbytek Dažbogovy síly) a musel hořet celou noc. Nebyl to žádný malý ohýnek, rozdělávala se pořádná „vatra“, u které se sešla celá vesnice. (To bylo později trnem v oku církvi – takže se ohně zmenšovaly a „přenášely“ pod střechu – odtud zvyk zapalování svíček...)

Nechodilo se spát, ale celou noc se bdělo u ohně – na jediném bezpečném místě. Od jižních Slovanů známe tento obyčej: hospodář odešel už za svítání na Štědrý den do lesa a zde odsekl speciální poleno – tzv. badnjak (nebo badnik) – jeho název je odvozen od slovesa „bdít“ a souvisí právě se zvykem hlídat oheň celou noc. (Štědrý den nazývají Badnji dan.) Sekání „badnika“ předcházely různé magické praktiky – např. ho posypali ho obilím, polévali mlékem nebo vínem, mazali medem... Kmen se směl porážet jen z jedné strany (na druhé se pouze

udeřil sekou), nesměl padnout na jiný strom – to znamenalo neštěstí – ale musel směřovat k východu apod. Nejčastěji se jednalo o dubové dřevo, ale mohlo být i jiné (např. hruška). Poleno se doneslo domů a zapalováno bylo až za soumraku. Pravděpodobně „badnik“ symbolizoval starý rok nebo Dažbogův idol.

Slavnostní večere

Po zapálení svátečního ohně začala večere. Během slavnostního přípitku k ní byly pozvány i duše zemřelých předků. Na stůl bylo sneseno co nejvíce postních (nemasitých) jídel – lišila se podle krajových zvyklostí. Nesměla ale chybět jablka (symbolizující zdraví), ořechy (symbol hojnosti) a česnek (s ochrannými účinky). Hlavní roli mělo pečivo – podávalo se hned po přípitku a rozdělával ho hospodář. Nejčastěji se jednalo o chléb, později ho nahradila vánočka (calta, húska) nebo speciální kulatá oplatka či koláč – ve tvaru slunečního disku. Bývaly zdobené svastikou nebo křížem v kruhu. Pečivo se dělilo na tolik částí, kolik bylo členů domácnosti (včetně předků).

Prvkem, společným pro celý staroslovanský svět, je motiv slámy. Dávala se na podlahu nebo na stůl, kde byla urovňována do tvaru kříže. V Rusku se na stůl sypalo obilí do tvaru kruhu.

Magické praktiky

Nejdelší noc v roce ale měla i svou další stránku – byla kouzelná. Země se otvírala a vydávala své poklady, skály pukaly, kapradí rozkvétalo, pod sněhem kvetly louky a stromy plodily ovoce, divoká zvířata se budila ze zimního spánku a ta domácí mluvila lidskou řečí. Ze studny jste si mohli nabrat medovinu nebo víno, koryty řek proudilo zlato a stříbro.

A aby těch zázraků nebylo málo – člověk mohl nahlédnout do budoucnosti. Takže se věštilo – a to jak při večeri samotné, tak po ní. Louskaly se ořechy (zdravé jádro znamenalo zdraví a hojnost, poškozené nebo vysušené nemoc, bídu či dokonce smrt), krájelo se jablko apod. Svobodné dívky mohly ve studni uvidět obraz svého budoucího ženicha (což, koneckonců, známe z pozee K. J. Erbena)...

Koledování

Tento zvyk patří k těm nejstarším. Vznikl tak, že se mladí muži přestrojili za zvířata nebo si navlékli různé jiné strašidelné masky na obličej, vyrobené z kůry, dřeva nebo kůže. Jejich smyslem bylo zahnat běsy a demony a ochránit před nimi ostatní lidi. Někdy se převlékali za ženy (aby je strašidla nepoznala). Zajímavé je, že několik dní před koledou museli dodržovat sexuální půst.

Ve skupinách obcházel domy, zpívali koledy, hráli různé scénky a přáli domácnostem úrodu a štěstí. Od hospodyně za to dostali dary (jídlo a pití, popř. peníze).

Koledovalo se od Štědrého dne až do Tří králů (chaos v přírodě mohl trvat až do té doby).

Zrození Božice

První sluneční paprsky následujícího dne a kokrhaní kohouta oznamovalo znovuzrození Dažboga (či Božice). Prvním rituálním pokrmem toho dne byla snídaně – např. v Srbsku to byla nekvašená pšeničná placka z bílé mouky – „čestnica“, která měla prý symbolizovat plenkou nově narozeného boha. Ta se opět obřadně láma-

la a rozdělávala.

K obědu se peklo starobylé posvátné zvíře – prase. Odtud pravděpodobně pochází rčení o nutnosti se na Štědrý den postit, aby pak uviděl „zlaté prasátko“. „Kulaté“ prasátko navíc symbolizuje zářivé slunce – Dažboga – který opět šplhá na oblohu.

Ze slavnostního oběda nepřišlo nic nazbyt – kosti z tohoto prasete byly totiž také obdařeny kouzelnou mocí – prý když se jimi chlapec dotkl vyvoleného děvčete, zaručeně uspěl.

Slavilo se až do Tří králů (6. ledna). Po celou tuto dobu byl zakázán sexuální styk a také domácí (ženské) práce (Boží matka se musela zotavit po porodu). Poté se vrátil do světa pořádek a na dveře domů se malovaly ochranné kříže.

Prameny:

A. Vondrušková: *České zvyky a obyčeje, Albatros, Praha 2004*

N. Profantová, M. Profant: *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů, Libri Praha 2007*

Myšák a myška

Na okraji pole pod lesem u Vysokého Potoka žila v zapomenutém balíku slámy myška s myšákem. Myšák se jmenoval Jiří a myška zase Jiřinka.

V balíku slámy měli krásný a hlavně bezpečný pelíšek. Vlastně takový spíše malý, ale velmi útulný domeček. Po celý den si sháněli něco na zub a do domečku nosily zásoby, které si dělali na zimu. Byla to většinou vytracená zrnka obilí, semínka z bylin, kousky trávy, ovoce spadlého na zem a některé drobký plodů z keřů co v okolí rostly.

Pracovali jen, když bylo hezky a svítlo překrásně sluníčko. Když bylo nevlídno, a třeba i přišlo a foukal zlý studený vítr, tak byli oba schovaní doma a opravovali si byteček.

V okolí jejich bytečku ze slámy bydlo ještě několik jejich kamarádů. Jednak sysel Klement a jeho partnerka Žofie, dále hraboš polní František s partnerkou Karličkou. Všem bylo na stráni pod lesem dobře. Jen si museli dávat občas pozor na zlé nepřátele, což byla liška, kuna a káně. Ale jen občas. Vždycky se stačili včas ukryt ve svých domečcích. Naše myšky do balíku slámy, hraboši a syslíci do svých pelíšků, které měli vybudované v polních norách.

Ludvík Vrána

Milé čtenářky,

tak nám to zase uteklo a za dveřmi jsou Vánoce. Proto si dnes povíme něco o tom, jak vyrobit vhodné vánoční dekorace nebo novou stolní hru pro děti, aby se při čekání na dárky nenuřily a neseděly jen u televize nebo počítače. Nejen zde, ale i na jiných místech Devítka najdete několik zajímavých receptů. Šťastné a veselé Vánoce přeje váš Heřmánek.

Žárovka jako ozdoba

Nevyhazujte staré žárovky, můžou se vám hodit na vánoční ozdoby na stromek v podobě tučňáka nebo jiné kreslené postavičky.

Potřebujete: žárovku, barvy na sklo (tempéry), tavící pistoli, stužku, látku (může být i kousek starého svetru).

Bílou barvou nakreslete bílé tělíčko tučňáka, pokud si nejste jistí, můžete si to předkreslit tuž-

kou a pak jen vymalovat. Po zaschnutí nabarvíte zbytek žárovky černou barvou. Nakonec dotvoříte detaily a připevníte stužku na pověšení.

Takhle jednoduše můžete vyrobit klidně u sněhuláka.

Zdroj: *Loversiq.com*

Zábavná hra u stromečku

Vytvořte si rodinnou zábavnou hru nebo nápaditý vánoční dárek v podobě Člověče, nezlob se.

Připravte si:

na figurky: modelovací hmotu na vzduchu tvrdnoucí, akrylátové barvy (tempéry) - bílá, červená, zelená, oranžová, černá, hnědá; štětec.

na herní desku: korkovou desku, pravítko, řezací nůž, papír nebo šablonu uvedenou níže, tužku, černý hrubý fix.

Začněte s figurkami.

Na sněhuláka si z modelovací hmoty vytvořte 2 kuličky. Jednu menší a druhou větší, poskládejte je na sebe. Spodní kuličku přimáčkněte k rovné ploše, aby po zaschnutí sněhuláci rovně

stáli a nechte zaschnout. Takhle si vytvořte ještě další 3 figurky. Výška postavičky by neměla být větší jak 1,6 cm.

Stejně tak budete pokračovat u dalších figurk. Na stromeček si vyválejte taky jednu malou a druhou větší kuličku. Větší kuličku vytvarujte do kužele a naspod připevněte rozpláclou menší kuličku, která tvoří kmen stromu.

Na předposlední figurky ve tvaru vánoční čepky je postup stejný jak u stromečku, až na malou kuličku kterou připevníte nahoru.

Poslední figurky vytvoříme z rozvalených válečku, které ohneme ve třetině. Nakonec všechny figurky po zaschnutí nabarvíte.

Šišky a filc

Vánoce se blíží – vytvořte si z přírodních šišek a barevných filcových kuliček neobyčejnou vánoční dekoraci.

Postup je velice jednoduchý.

Přilepte na jednotlivé části šišky barevné kuličky. Použijte k tomu tavnou pistoli, nebo postačí kvalitní lepidlo. Zespuď šišky připevněte nebo přilepte provázek pro zavěšení.

Trendy vánoční ozdoby

Ať už chcete svým dětem zkrátit čekání na Vánoce nějakou tematickou aktivitou nebo se Vánoce už sami nemůžete dočkat, výroba vánočních ozdob je pro vás skvělá forma trávení volného času. Již dříve jsme vám představili možnosti výroby vánočních ozdob s dětmi z papíru. Dnes se podíváme na to, jak můžete zdánlivě nepotřebné věci jako víčka od lahví či prasklé žárovky proměnit ve stylové vánoční ozdoby podle posledních trendů!

Vlastnoručně vyrobené ozdoby vás budou těšit hned několikrát – budete mít radost z příjemně stráveného času, ze samotného hotového díla a také budete šetřit životní prostředí. Využijte i zdánlivě nepotřebné věci na maximum!

Co budete potřebovat? Jakékoliv nefunkční žárovky, provázek, barvy na sklo (nebo akrylové barvy), lepidlo (tavnou pistoli nebo jiné silné lepidlo), případně další dekorativní pomůcky (třípytky, mašličky, atp.)

A nyní se můžete pustit do díla – ze žárovky může být rázem sněhulák nebo třeba tučňák. Můžete vytvořit postavičky anebo žárovky pomalovat ornamenty. Nakonec závit potřete lepidlem a pevně omotejte provázek nebo mašli kolem závitu. Nechte zaschnout – a je to!

Co budete potřebovat? Zátky, mašličku, lepidlo, akrylové barvy, případně další dekorativní pomůcky (knoflíky, větvičky, oči).

Nejlépe zátky využijete k výrobě veselého sněhuláka. Vezměte tenkou mašličku, na kterou nalepte tři zátky. Dvornitř záték namalujte očka, mrkev a knoflíky. Sněhuláka můžete ještě ozdobit efektní šálou – a stylová ozdůbka je na světě!

Ze záték můžete podobným způsobem vyrobit třeba soba nebo jiné veselé obličejy – popustěte uzdu fantazii. A především se dobře bavte!

vanocni-darcky.cz

Netradiční vánoční svícen

Vytvořte si vánoční svícen, který je jednoduchý na výrobu a příjemně navodí u vás doma vánoční atmosféru.

Co budete potřebovat: sklenici, lepidlo Herkules, hrubou sůl, štětec, dekorativní doplňky, jako jsou stužky, umělé ovoce atd.

Sklenici natřete silnou vrstvou lepidla a obalte ji v hrubé soli. Nechte zaschnout. Nakonec přizdobte zaschlou sklenici dekorací. Zapálená čajová svíčka ve vašem svícnu dodá vašemu pokoji teplé kouzelné vánoční osvětlení.

ideaonline.com

Ručně malované ozdoby

Ručně malované vánoční ozdoby jsou stále velice žádané. Výrobci se vrací k starodávným technologiím a dekoru z dob našich prababiček.

Podobné vánoční ozdoby si můžeme vyrobit i sami a pokusit se o motiv, který se nám líbí a který nikde nekoupíme.

Maková kolečka

TĚSTO: 300 g hladké mouky, trochu soli, 200 g másla, 1 vanilkový cukr, 125 g cukru (moučka).

MAKOVÁ NÁPLŇ: 200 g mletého maku, 150 ml smetany (na vaření), 1/2 lžičky citrónové kůry, 80 g cukru (krupice), 1/2 lžička skořice.

V míse zpracujeme těsto z mouky, soli, másla, cukru moučky a vanilkového cukru, vytvarujeme ho do bochníku, který zabalíme do fólie a necháme půl hodiny odležet v lednici. Mák smícháme s citrónovou kůrou, s cukrem a se skořicí. Potom k makové směsi postupně vlijeme zahřátou smetanu v takovém množství, aby náplň byla hustá, ale dala se přitom dobře rozvárat. Směs necháme trochu vychladnout. Odleželá a vychladlá těsto rozválíme na půl centimetru silný plát, na který rozetřeme makovou náplň. Srolujeme do pevného závinu a nakrájíme na kolečka silná asi 5 mm. Kolečka rozložíme na plech vyložený pečicím papírem a pečeme asi 18 minut v troubě při 180 °C.

Dědouškova vánočka

Ingredience: 1 kg mouky (hladké), 250 g másla, 22 g cukru, 4 žloutky, 1 ks vanilkového cukru, 1 kostka droždí, mléko, citronová kůra, 100 dkg rozinek, 100 g mandlí, sůl, 1 ks vejce, hrst mandlí.

V míse si smícháme mouku, lehce osolíme a přidáme žloutky. Ve vlažném mléce si rozpustíme cukr a droždí a necháme vzejít kvásek. Ten potom přilijeme do mísy, vmícháme rozpuštěné máslo, rozinky, mandle a dobře zpracujeme. Těsto si necháme třikrát nakynout. Upleteme vánočku a potřeme si ji rozšlehaným vejcem a nahoru nasypeme trochu sekaných mandlí. Pečeme asi na 180 °C hodinu.

Zbyly vám oříšky?

Zbyly vám z vánočního pečení lískové oříšky? Vytvořte si z nich věneček.

Přichystejte si: lískové oříšky, lepidlo, víčko od sklenice, třípytky, provázek, stužku. Přichystejte si oříšky, nejprve je očistěte vlhkou utěrkou, před lepením však musí být všechny suché.

Abyste vytvořili pravidelné kolečko, použijte např. větší víčko od sklenice. Oříšky sle-

pujte lepidlem a rovnějte podél víčka.

Pevně je k sobě stlačte.

Chcete-li, můžete si vánoční věneček přizdobit třípytkami. Okraje oříšků natřete lepidlem a posypejte třípytkami.

Připevněte provázek na zavěšení. Přizdobte mašli, třeba vánoční.

Bastel-anleitungen.com

Nepečená piškotovo-kokosová roláda

Ingredience - Těsto: 3 malé baličky piškotů (po 120 g), 260 g moučkového cukru, 13-14 lžíc mléka, 3-4 lžice rumu, 60 g kaka. Náplň: 150 g kokosové moučky, 160 g másla, 4 lžice moučkového cukru.

Piškoty umeleme nebo rozválíme válečkem, smícháme s cukrem, kakaem, rumem a mlékem do těsta. Když je těsto kompaktní (pokud se Vám zdá sušší, přidejte cokoliv z mokrých surovin), zabalíme ho do potravinové fólie a dáme do lednice vychladit (stačí na hodinu).

Z másla, kokosu a cukru uděláme krémovou náplň (je to skoro lepší rukama). Kakaové těsto rozválíme mezi igelity (mně se to dělá nejlíp mezi potravinovou fólií) do obdélníku. Na těsto nejlépe rukama dáme náplň a prsty ji rozprostřeme po celé délce. Zavineme do rolády (můžeme kraje upravit, s těstem se totiž výborně pracuje!), rozřízneme na dvě rolády, můžeme ozdobit, klidně i polít čokoládou a dáme ztuhnout, nejlépe do rána.

Naši jubilanti

V prosinci slaví 90 let

paní Anna RYBÁRKOVÁ

a 70 let

paní Romana KONÍČKOVÁ.

Oběma jubilantkám srdečně gratulujeme.

Sokol Malá Morava schůzoval

Jako každý rok - pravda, s výjimkou loňského - jsme i letošního listopadu uspořádali členskou schůzi.

Tradiční náplní schůze je seznámení členů s celkovým hospodařením spolku za uplynulé období, hlasování v potřebných bodech programu, což byla v letošním roce drobná oprava článku stanov, která se týkala možných způsobů vedlejší hospodářské činnosti a změny výše členského příspěvku.

Podle předpokladů byly oba body programu hladce schváleny.

Předseda poděkoval především našim sponzorům - panu Urbanovi za provedení opravy elektroinstalace, Tomáši Schweidlerovi za úpravu kabin a výrobu dětského koutku, který je během mistrovských utkání hojně využíván. S díky se obrátil i k zastoupení obce Malá Morava, jež se nemalou měrou podílí na fungování spolku.

V příštím roce je v plánu pokračování v opravách elektroinstalace a poškozených laviček u hřiště.

Nepříjemnou, avšak nutnou částí schůze bylo zmínění nevalného přístupu některých hráčů k účasti na mistrovských utkáních nebo ochoty podílet se na zabezpečení kulturních akcí, ze kterých získáváme podstatnou část finančních prostředků pro provoz. Již několik let je veškerá organizace v největší míře na bedrech předsedy, kterému pomáhají opět stále ti samí členové. Toto je třeba si uvědomit a nebrat dění kolem spolku jako samozřejmost.

Tomáš Jurka

SILVESTROVSKÁ PŘÍLOHA

Záhada UFO vyřešena

V místní části Malá Morava se skoro každou noc objevovaly na zahradách tajemná světla. Někteří lidé se domnívali, že jde o UFO - neidentifikovatelný předmět.

Naše redakce se pustila do vyšetřování a zjistila, že nejde o nic nadpřirozeného. Jde totiž o ko-

coura s reflexní páskou kolem krku. Jak nám sdělil jeho majitel, má o svého mazlíčka strach, až bude přecházet vozovku, proto jej vybavil oblíbeným reflexním prvkem.

Petr Mahel

Příští rok změny v chovu hospodářských zvířat

Tento rok zažíváme vysoké ceny masa, másla, vajec atd. Příští rok to bude stejné, protože bude platit nová směrnice Evropské unie (EU) o chovu zvířat pro výživu lidí.

Tento rok muselo být vybito tisíce dojníc, co vedlo ke zvýšení ceny másla, a na podzim se začaly vybijet chovy slepic, co vede zvýšení cen vajec a drůbežího masa. Příští rok se to bude týkat i malochovů.

Veterinární správa (VS) začala v listopadu monitorovat malé chovy i v naší obci. Už má průběžně spočítáno, že v naší obci vyjde likvidace chovů na deset milionů korun. Podle VS chovatele likvidace chovu nebude nic stát, ale taky nedostane za zvířata ani korunu odškodného.

Maso si podle směrnice EU chovatel nemůže nechat, ale musí být spáleno. Smyslem toho patření je, že se mohou v regionu chovat jen místní plemena, například u slepic na Moravě jen moravská křepelka, v Čechách jen česká křepelka atd.

EU si tím slibuje, že už se jednotlivá plemena nebudou tak ve velkém křížít a zachová se genetický fond pro další generace.

Petr Mahel

(Tyto dvě zprávy jsou smyšlené a měly za cíl vás jen pobavit. Šťastný a veselý nový rok!)